

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

Μετάφραση

C-612/23 – 1

Υπόθεση C-612/23

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία κατάθεσης:

6 Οκτωβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

21 Σεπτεμβρίου 2023

Ενάγουσα, εκκαλούσα και εφεσίβλητη:

Verbraucherzentrale Berlin e. V.

Εναγομένη, εκκαλούσα και εφεσίβλητη:

Vodafone GmbH

[παραλειπόμενα]

Δημοσιεύθηκε στις 21.09.2023
[παραλειπόμενα]

**OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF (ανώτατο περιφερειακό
δικαστήριο του Ντίσελντορφ, Γερμανία)**

ΔΙΑΤΑΞΗ

Επί της ένδικης διαφοράς μεταξύ

Verbraucherzentrale Berlin e. V., [παραλειπόμενα] Βερολίνο,

ενάγουσας, εκκαλούσας και εφεσίβλητης,

[παραλειπόμενα] και

Vodafone GmbH, [παραλειπόμενα] Ντίσελντορφ,

εναγομένης, εκκαλούσας και εφεσίβλητης,

[παραλειπόμενα]

το 20ο πολιτικό τμήμα του Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτατου περιφερειακού δικαστηρίου του Ντίσελντορφ, Γερμανία) [παραλειπόμενα] εξέδωσε την ακόλουθη

διάταξη:

I.

Αναστέλλει τη διαδικασία.

II.

Το Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτατο περιφερειακό δικαστήριο του Ντίσελντορφ) υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα που αφορά την ερμηνεία του άρθρου 30, παράγραφος 5, της οδηγίας 2002/22/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, σημείο 21, της οδηγίας 2009/136/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου:

Ως «αρχική περίοδος δέσμευσης» νοείται μόνον η συμβατική περίοδος της αρχικής σύμβασης ή και εκείνη της σύμβασης ανανέωσης επί τη βάσει νέων δηλώσεων βουλήσεως η οποία συνήφθη και άρχισε να ισχύει πολύ πριν από τη λήξη της αρχικής σύμβασης, όταν η σύμβαση ανανέωσης προβλέπει διαφορετικές σε σχέση με την αρχική σύμβαση παροχές μεταξύ της επιχείρησης και του πελάτη;

Σ κ ε π τ ι κ ό :

- 1 Η ενάγουσα, ένωση προστασίας καταναλωτών η οποία έχει δικαίωμα άσκησης αγωγής, καταγγέλλει ορισμένες πρακτικές της εναγομένης, παρόχου τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών στον τομέα, μεταξύ άλλων, της κινητής τηλεφωνίας, έναντι υφιστάμενων πελατών, όπως είναι για παράδειγμα οι πρακτικές που ακολούθησε η εναγομένη στην περίπτωση δύο πελατών, ήτοι του πελάτη 1 και του πελάτη 2.
- 2 Οι πελάτες είχαν συνάψει αρχικώς με την εναγομένη σύμβαση η οποία είχε ορισμένη ελάχιστη διάρκεια ισχύος. Λίγους μήνες πριν από τη λήξη αυτής της αρχικής σύμβασης το 2018, ζήτησαν την υπαγωγή τους σε άλλο τιμολόγιο (στην περίπτωση του πελάτη 1 την υπαγωγή στο τιμολόγιο «Vodafone Red L» αντί του «Vodafone Red 2016 S» και στην περίπτωση του πελάτη 2 την υπαγωγή στο

2

τιμολόγιο «allnet-Flat Max» αντί αγνώστου τιμολογίου), σε συνδυασμό με την – εκπτώτικη– αγορά ενός νέου smartphone και με υψηλότερη μηνιαία δόση, και για τον λόγο αυτόν απευθύνθηκαν σε κατάσταση της εναγομένης.

- 3 Η «πρόσθετη πράξη της υφιστάμενης σύμβασης για την παροχή υπηρεσιών Vodafone» που συντάχθηκε στη συνέχεια από την εναγομένη και υπογράφηκε από τον πελάτη 1 με τον ίδιο αριθμό σύμβασης [παραλειπόμενα] ανέφερε κατ' αρχάς τα εξής:

Αποφασίσατε να αγοράσετε ένα νέο smartphone ή tablet με έκπτωση πριν από τη λήξη της ελάχιστης συμβατικής περιόδου δέσμευσης και, ως εκ τούτου, να συνάψετε νέα σύμβαση. Την [...] [επομένη της λήξης της περιόδου δέσμευσης βάσει της αρχικής σύμβασης] ξεκινά νέα ελάχιστη περίοδος δέσμευσης 24 μηνών για τη σύμβασή σας. [...]

Η ενότητα «Τιμολόγιο» είχε ως εξής:

Το τιμολόγιο που εξακολουθεί να ισχύει για τη σύμβαση είναι το:

Red L με Basic Phone ...,

ήτοι το «νέο» τιμολόγιο με τις «νέες» τιμές. Βάσει άλλης διάταξης, ένας πρόσθετος όγκος δεδομένων που ήταν διαθέσιμος μόνον για το «Red L» έπρεπε να οριστεί ως επιλογή ήδη κατά την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. Ο πελάτης 1 παρέλαβε αμέσως ένα νέο smartphone και η εναγομένη άρχισε να τον χρεώνει αμέσως βάσει του νέου τιμολογίου. Η εναγομένη υποστήριξε στη συνέχεια ότι η συμβατική περίοδος δέσμευσης των 24 μηνών της «πρόσθετης πράξης» δεν άρχιζε να τρέχει ήδη από την υπογραφή της, αλλά μόνον μετά τη λήξη της ισχύος της αρχικής σύμβασης αρκετούς μήνες αργότερα.

- 4 Η «σύμβαση ανανέωσης» για τον πελάτη 2 [παραλειπόμενα] είχε ως εξής:

Εναρξη της σύμβασης:

13.08.2018

Διάρκεια της σύμβασης: 26 μήνες ...

Η 13.08.2018 είναι η ημερομηνία κατά την οποία ο πελάτης επισκέφθηκε το κατάστημα. Το νέο smartphone παραδόθηκε αμέσως και η εναγομένη άρχισε να χρεώνει τον πελάτη από αυτή την ημερομηνία βάσει του τιμολογίου «allnet-Flat Max». Στη διαμαρτυρία του πελάτη ότι η διάρκεια της σύμβασης υπερέβαινε τους 24 μήνες, η εναγομένη απάντησε ότι η υπολειπόμενη διάρκεια της αρχικής σύμβασης, η οποία δεν είχε ακόμη λήξει, θα έπρεπε να προστεθεί στην ελάχιστη συμβατική περίοδο δέσμευσης των 24 μηνών.

- 5 Η ενάγουσα υποστήριξε ότι τούτο δέσμευε τον πελάτη για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 24 μηνών, κατά παράβαση του άρθρου 43b, πρώτη περίοδος, του Telekommunikationsgesetz [γερμανικού νόμου περί τηλεπικοινωνιών (στο εξής:

TKG)], όπως ίσχυε τότε, και εν πάση περιπτώσει κατά παράβαση του άρθρου 309, σημείο 9, στοιχείο a, του Bürgerliches Gesetzbuch [γερμανικού αστικού κώδικα (στο εξής: BGB)] [περί της ακυρότητας γενικών όρων συναλλαγών που προβλέπουν ότι ορισμένες συμβάσεις δεσμεύουν τον αντισυμβαλλόμενο για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο ετών], όπως ίσχυε τότε. Ως εκ τούτου, ζήτησε,

να υποχρεωθεί η εναγομένη

I.

να [παραλειπόμενα] παραλείπει στο μέλλον, στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών που αφορούν συμβάσεις τηλεπικοινωνιών, τις ακόλουθες πρακτικές έναντι των καταναλωτών

1.

σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης, να συνάπτει συμφωνίες βάσει των οποίων η νέα σύμβαση τηλεπικοινωνιών έχει ελάχιστη συμβατική διάρκεια 24 μηνών, η οποία αρχίζει να τρέχει μόνο μετά τη λήξη της ελάχιστης διάρκειας ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών, [παραλειπόμενα] [διαγράφηκαν εδώ και στη συνέχεια οι παραπομπές στα παραρτήματα με τα έγγραφα που αφορούν τις δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις], εφόσον όμως η νέα σύμβαση τηλεπικοινωνιών αρχίζει να ισχύει ήδη πριν από τη λήξη της διάρκειας ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών, όταν [παραλειπόμενα] τούτο έχει ως αποτέλεσμα η συμβατική περίοδος δέσμευσης του πελάτη να υπερβαίνει τους 24 μήνες.

επικουρικός,

σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης, να συνάπτει συμφωνίες βάσει των οποίων η νέα σύμβαση τηλεπικοινωνιών έχει δεσμευτική για τον αντισυμβαλλόμενο διάρκεια δύο ετών, η οποία αρχίζει να τρέχει μόνο μετά τη λήξη της ελάχιστης διάρκειας ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών, [παραλειπόμενα] εφόσον όμως αρχίζει να ισχύει ήδη πριν από τη λήξη της διάρκειας ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών, όταν [παραλειπόμενα] τούτο έχει ως αποτέλεσμα η συμβατική περίοδος δέσμευσης του πελάτη να υπερβαίνει τους 24 μήνες, εφόσον δεν πρόκειται για ατομική συμφωνία.

ή/και

2.

να αναγράφει στα τιμολόγια ή/και στις βεβαιώσεις των τροποποιήσεων που επήλθαν στις συμβάσεις τηλεπικοινωνιών την ημερομηνία λήξης της ελάχιστης συμβατικής περιόδου δέσμευσης σε μήνες, η οποία συνεπάγεται συμβατική δέσμευση του καταναλωτή για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τους 24 μήνες, [παραλειπόμενα]

επικουρικώς

να αναγράφει στα τιμολόγια ή/και στις βεβαιώσεις των τροποποιήσεων που επήλθαν στις συμβάσεις τηλεπικοινωνιών την ημερομηνία λήξης της ελάχιστης συμβατικής περιόδου δέσμευσης ή/και τη διάρκεια της περιόδου δέσμευσης σε μήνες, η οποία συνεπάγεται συμβατική δέσμευση του καταναλωτή για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο της διατίας, εφόσον δεν πρόκειται για ατομική συμφωνία, [παραλείπόμενα]

ή/και

3.

να επικαλείται το γεγονός ότι, σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης πριν από τη λήξη της ελάχιστης συμβατικής διάρκειας ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών, η υπολειπόμενη διάρκεια ισχύος της προηγούμενης σύμβασης τηλεπικοινωνιών προστίθεται στη συμβατική περίοδο των 24 μηνών που αρχίζει με τη νέα σύμβαση τηλεπικοινωνιών [παραλείπόμενα]

[παραλείπόμενα]

- 6 Η εναγομένη ζήτησε την απόρριψη της αγωγής. Υποστήριξε ότι επρόκειτο απλώς για περίπτωση ανανέωσης της σύμβασης με αμοιβαία συμφωνία, στην οποία δεν είχε εφαρμογή ούτε το άρθρο 43b, πρώτη περίοδος, του TKG, όπως ίσχυε τότε, ούτε το άρθρο 309, σημείο 9, στοιχείο a, του BGB. Κατά την άποψή της, δεν απαιτείτο έλεγχος των συμφωνηθέντων ως γενικών όρων συναλλαγών, διότι επρόκειτο για ατομικές συμφωνίες.
- 7 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, το Landgericht (πρωτοδικείο, Γερμανία) αποφάνθηκε εις βάρος της εναγομένης δεχόμενο τα επικουρικά αιτήματα υπό I.1. και I.2 [παραλείπόμενα]. Αιτιολόγησε δε την κρίση του αυτή ως εξής: οι καταγγελλόμενες πράξεις όντως δεν αντέβαιναν προς τις εν λόγω διατάξεις· οι απαγορεύσεις που περιέχονται στις διατάξεις αυτές αφορούν μόνον τη διάρκεια ισχύος των αρχικών και όχι των μεταγενέστερων συμβάσεων, όπως ήταν –παρά τις τροποποιήσεις στο περιεχόμενο της σύμβασης– οι επίμαχες εν προκειμένω συμβάσεις. Ωστόσο, οι επίμαχες συμφωνίες αποτελούσαν γενικούς όρους συναλλαγών που αντέβαιναν στο άρθρο 307 BGB [περί της ακυρότητας γενικών όρων συναλλαγών που θέτουν τον αντισυμβαλλόμενο σε αδικαιολόγητα δυσμενή θέση κατά παράβαση των επιταγών της καλής πίστης]· κατά την εξέταση του κύρους τους έπρεπε να ληφθεί υπόψη η ερμηνεία του άρθρου 309, σημείο 9, στοιχείο a, BGB.
- 8 Αμφότεροι οι διάδικοι άσκησαν έφεση κατά της ως άνω απόφασης βάλλοντας έκαστον εξ αυτών κατά του μέρους εκείνου της αποφάσεως που τον έβλαπτε [παραλείπόμενα]
- 9 Το δικάζον τμήμα έκανε κατ' αρχάς δεκτή την έφεση της ενάγουσας και απέρριψε την έφεση της εναγομένης. Στηρίχθηκε προς τούτο στην παραδοχή [ότι] η

καταγγελλόμενη συμπεριφορά της εναγομένης αντέβαινε στις προαναφερθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες ιδίως υπό το πρίσμα των σχετικών οδηγιών. Το Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακό Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γερμανία) αναίρεσε την απόφαση αυτή διότι, βάσει των τότε προσκομισθέντων εγγράφων, δεν μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η τροποποιηθείσα σύμφωνα με [τις] «πρόσθετες πράξεις» ανταλλαγή παροχών θα έπρεπε να αρχίσει να ισχύει ήδη από την ημερομηνία της επίσκεψης στο κατάστημα ενώ, αντιθέτως, από το γράμμα της συμφωνίας που συνήφθη με τον πελάτη 1 προέκυπτε ότι η τροποποιημένη ανταλλαγή παροχών δεν μπορούσε να αρχίσει να ισχύει πριν από τη λήξη της αρχικής σύμβασης. Το [έγγραφο] που αφορά τον πελάτη 2 δεν αποτελεί την ίδια τη σύμβαση, αλλά μόνον βεβαίωση της εναγομένης περί συνάψεως της σύμβασης. Η υπόθεση αναπέμφθηκε στο δικάζον τμήμα για περαιτέρω διευκρίνιση των πραγματικών περιστατικών. [παραλειπόμενα]

- 10 Το δικάζον τμήμα διευκρίνισε περαιτέρω τα πραγματικά περιστατικά. [παραλειπόμενα]
- 11 [παραλειπόμενα] [Ως προς το ζήτημα του πότε θα έπρεπε να αρχίσει να ισχύει η τροποποιηθείσα σύμφωνα με τις επίμαχες συμφωνίες ανταλλαγή παροχών. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί –ιδίως βάσει της εκτέλεσης των συμφωνιών στην πράξη– ότι η «πρόσθετη πράξη» και η «ανανέωση της σύμβασης» της εναγομένης με τους πελάτες της έπρεπε να αρχίσουν να ισχύουν και να εφαρμόζονται, σύμφωνα με τη σύμφωνη βούληση αμφοτέρων των συμβαλλομένων, ήδη από την ημερομηνία της επίσκεψης των πελατών στα καταστήματα της εναγομένης.]
- 12 Αυτό είναι το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το προδικαστικό ερώτημα. Η αγωγή είναι βάσιμη κατά τα κύρια αιτήματά της, εάν η καταγγελλόμενη πρακτική αντίκειται στο άρθρο 43b, πρώτη περίοδος, του TKG, όπως ίσχυε τότε. Η εν λόγω διάταξη όριζε τα εξής:

Η αρχική ελάχιστη διάρκεια ισχύος σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ καταναλωτή και παρόχου διαθέσιμων στο κοινό τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους 24 μήνες.

Η εν λόγω διάταξη μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 30, παράγραφος 5, της οδηγίας 2002/22/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία καθολικής υπηρεσίας), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, σημείο 21, της οδηγίας 2009/136/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, το οποίο έχει ως εξής:

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται μεταξύ καταναλωτών και επιχειρήσεων που παρέχουν υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών δεν επιβάλλουν αρχική περίοδο δέσμευσης η οποία υπερβαίνει τους 24 μήνες.

Η αιτιολογική σκέψη 47 της οδηγίας 2009/136/EK έχει ως εξής:

Προκειμένου να επωφελούνται πλήρως από το ανταγωνιστικό περιβάλλον, οι καταναλωτές πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν επιλογές μετά από ενημέρωση και να αλλάζουν πάροχο όταν αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον τους. Είναι σημαντικό να διασφαλισθεί ότι μπορούν να το πράττουν χωρίς να αντιμετωπίζουν νομικά, τεχνικά ή πρακτικά κωλύματα, στα οποία συγκαταλέγονται οι συμβατικοί όροι, οι διαδικασίες, τα τέλη, και ούτω καθεξής. Αυτό δεν αποκλείει την επιβολή εύλογων ελάχιστων συμβατικών περιόδων στις συμβάσεις καταναλωτή.

Το άρθρο 43b, πρώτη περίοδος, του TKG έπρεπε συνεπώς να ερμηνευθεί σύμφωνα με την οδηγία.

- 13 Πρέπει να επισημανθεί κατ' αρχάς ότι στην παρούσα δίκη δεν τίθεται το ζήτημα από ποιο χρονικό σημείο αρχίζει να τρέχει η περίοδος των 24 μηνών, ήτοι ήδη από τη σύναψη της σύμβασης ή μόνον από το συμφωνηθέν χρονικό σημείο έναρξης της παροχής των υπηρεσιών. Κατά την μεν πρώτη άποψη, η πρακτική της εναγομένης θα ήταν εν πάση περιπτώσει επιλήψιμη, δεδομένου ότι μεταξύ του χρονικού σημείου σύναψης της σύμβασης και του συμφωνηθέντος χρονικού σημείου λήξης της ισχύος της μεσολαβούν περισσότεροι από 24 μήνες. Ωστόσο, η εν λόγω παράβαση δεν αποτελεί αντικείμενο του αιτήματος της αγωγής.
- 14 Επιπλέον, η διάταξη του άρθρου 105, παράγραφος 1, της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972 –που αντικατέστησε το άρθρο 30, παράγραφος 5, της οδηγίας 2002/22/ΕΚ– και η διάταξη του άρθρου 56 του TKG υπό τη νέα διατύπωσή της η οποία ισχύει από 1ης Δεκεμβρίου 2021 και η οποία μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο την ως άνω διάταξη της οδηγίας, δεν διαδραματίζουν άμεσο ρόλο. Σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, αγωγή παράλειψης λόγω καταγγελλόμενης συμπεριφοράς μπορεί να γίνει δεκτή μόνον εάν η συμπεριφορά αυτή ήταν ήδη παράνομη κατά τον επίμαχο χρόνο. Συνεπώς, η τρέχουσα νομική κατάσταση μπορεί να έχει το πολύ έμμεση σημασία, εάν πρέπει να εξαχθούν συμπεράσματα από τις τροποποιήσεις που επέφερε η νέα ρύθμιση στην προϊσχύσασα νομική κατάσταση.
- 15 Η έννοια της φράσης «αρχική περίοδος δέσμευσης» αμφισβητείται στη Γερμανία.
- 16 Μια άποψη υποστηρίζει ότι ως τέτοια νοείται μόνον η περίοδος της «αρχικής σύμβασης». Ο περιορισμός των 24 μηνών ισχύει επομένως μόνο για την αρχική σύμβαση. Εάν η σύμβαση συνεχιστεί, δεν ισχύει ο εν λόγω περιορισμός. Τούτο ισχύει τόσο στην περίπτωση που η σύμβαση –όπως προβλεπόταν εξαρχής– συνεχίζεται ελλείψει καταγγελίας [εν προκειμένω, ωστόσο, προκύπτουν περιορισμοί από [το] παράρτημα [–αριθ. 1, στοιχείο] η' [–] της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ και το άρθρο 309, σημείο 9, στοιχείο a, BGB που αποτελεί την εθνική διάταξη μεταφοράς του στο εσωτερικό δίκαιο, και πλέον από το άρθρο 105, παράγραφος 3, της οδηγίας 2018/1972/ΕΕ και το άρθρο 56, παράγραφος 3, του TKG, όπως ισχύει σήμερα, το οποίο αποτελεί την εθνική διάταξη μεταφοράς της ενωσιακής ρύθμισης στο εσωτερικό δίκαιο], όσο και στην περίπτωση που η ανανέωση/παράταση της διάρκειας της σύμβασης βασίζεται σε νέες δηλώσεις βουλήσεως που αντάλλαξαν οι συμβαλλόμενοι. Κατά την ως άνω άποψη, το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που παράλληλα με την ανανέωση/παράταση της

σύμβασης επέρχονται τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους που αφορούν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τις χρεώσεις.

- 17 Κατά τη δεύτερη άποψη [παραλειπόμενα] που υποστηρίχτηκε από το αιτούν δικαστήριο [παραλειπόμενα], ως «αρχική περίοδος δέσμευσης» νοείται κάθε ελάχιστη συμβατική περίοδος δέσμευσης που καθορίζεται με τις νέες δηλώσεις βουλήσεως. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 47 (βλ. σκέψη 12), πρέπει σε κάθε περίπτωση [να παρέχεται] στον καταναλωτή η δυνατότητα να καταγγείλει τη σύμβαση μετά τη λήξη μιας εύλογης ελάχιστης διάρκειας ισχύος της (την οποία η οδηγία ορίζει σε 24 μήνες κατ' ανώτατο όριο) και για λόγους που αφορούν τον ανταγωνισμό. Ο λόγος που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 47 ισχύει ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για αρχική σύμβαση ή για σύμβαση ανανέωσης. Εάν η άποψη που εκτίθεται στη σκέψη 16 ήταν ορθή, δεν θα υπήρχαν, ούτε στο παρελθόν ούτε τώρα, σαφείς διατάξεις σχετικά με τη διάρκεια των συμβάσεων ανανέωσης που καταρτίζονται με νέες δηλώσεις βουλήσεως, σε περίπτωση που [η] παράλειψη της λέξης «αρχική» στην πρώτη περίοδο του άρθρου 105, παράγραφος 1, της οδηγίας 2018/1972/ΕΕ, σε σύγκριση με την προϊσχύσασα διάταξη, χαρακτηριστεί –όπως υποστηρίζει η εναγομένη– ως απλό συντακτικό λάθος χωρίς ουσιαστική σημασία. Επιπλέον, η άποψη που εκτίθεται στη σκέψη 16 αξιολογεί τη σημασία των τροποποιήσεων των συμβάσεων ανάλογα με το αν πρόκειται, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, για απλή ανανέωση/παράταση της σύμβασης (ακόμη και όταν τροποποιείται το περιεχόμενο της σύμβασης) ή για τη λεγόμενη «novation» (νέα σύναψη σύμβασης με πλήρη καταγγελία της παλαιάς σύμβασης), εξαρτώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ερμηνεία της οδηγίας από εθνικές έννοιες. Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, ο όρος «αρχική περίοδος δέσμευσης» πρέπει να ερμηνευθεί σε αντιδιαστολή προς τις σιωπηρές ανανεώσεις/παρατάσεις της διάρκειας ισχύος της σύμβασης, στις οποίες γινόταν τότε αναφορά στο παράρτημα [–αριθ. 1, στοιχείο] η' [–], της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, και πλέον επίσης στο άρθρο 105, παράγραφος 3, της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972. Τούτο θα οριοθετούσε σαφώς τα ρυθμιστικά πεδία τόσο βάσει του δικαίου της Ένωσης όσο και βάσει του εθνικού δικαίου [παραλειπόμενα]. Η παράλειψη της λέξης «αρχική» στο άρθρο 105, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2018/1972/ΕΕ, σε σύγκριση με την προϊσχύσασα διάταξη, μπορεί, κατά την άποψη του δικάζοντος τμήματος, να εξηγηθεί από το γεγονός ότι το ζήτημα της σιωπηρής ανανέωσης/παρατάσης ρυθμίζεται πλέον άμεσα στις επόμενες παραγράφους.

- 18 Η εναγομένη υποστηρίζει ότι ο καταναλωτής χρήζει μικρότερης προστασίας σε περίπτωση ανανέωσης/παρατάσης της σύμβασης, διότι γνωρίζει ήδη την αξιοπιστία και τις πρακτικές της επιχείρησης. Το επιχείρημα αυτό δεν ισχύει εκ προοιμίου στην περίπτωση ανανέωσης της σύμβασης με τροποποίηση των υποχρεώσεων που αφορούν την εκτέλεση των παροχών, η οποία αποτελεί το μοναδικό εν προκειμένω υπό εξέταση ζήτημα, πέρα από το γεγονός ότι η εκτίμηση αυτή δεν δικαιολογεί μια συμβατική περίοδο δέσμευσης άνω των 24 μηνών, λαμβανομένης υπόψη της αιτιολογικής σκέψης 47 (βλ. σκέψη 12).

[παραλειπόμενα]